

LITERATURA

Pol Guasch

ESCRIPTOR, PUBLICA 'NAPALM AL COR' (ANAGRAMA)

“Estimem a qui ens toca estimar, no a qui volem estimar”

RUTH MARIOT

NÚRIA JUANICO LLUMÀ
BARCELONA

Pol Guasch (Tarragona, 1997) ja avisa d'entrada: la seva literatura no és plaent. El guanyador de l'últim Premi Llibres Anagrama de Novel·la, successor al guardó d'Anna Ballbona, ha construït un artefacte narratiu que explora la violència des de l'estranyesa, la confusió i el dolor. *Napalm al cor* és la història de dos joves amants en un entorn repressiu que els ofega: els militars ocupen casa seva i utilitzen secretament persones com a combustible fins que la ciutat va quedant deserta. La mort i el desig conflueixen en les seves vides, que es despleguen de forma fragmentada. Guasch furga en les opressions quotidianes.

Fins ara havies escrit dos llibres de poesia. Per què, una novel·la?

Fugint d'espais de violència, de molta constricció de llibertat i de molta limitació creativa. En aquell moment estava treballant a la universitat com a professor associat i necessito trobar-me en un espai de llibertat absoluta, sent conscient sempre que quan crees no ets lliure.

Fuges de la violència escrivint una novel·la marcada per la violència. Ha sigut un procés catàrtic?

No he canalitzat cap mena de vivència pròpia. Volia representar unes temàtiques que a mi em travessen com a subjecte polític i pensant. I volia crear un artefacte, més que una novel·la, que pogués donar forma a aquestes temàtiques.

Per què no té nom, el protagonista?

La novel·la és un exercici contra la identitat i a favor de la complexitat. Per això el protagonista no té nom i no hi ha un espai ni un temps determinat. La desubicació és completa. Escric sota el pensament claríssim que la literatura no ha de ser plaent, ha de carregar el lector de preguntes i acompanyar-lo en la solitud vital. Si la vida és difícil, per què l'hem de representar de manera que no ho sigui tant?

En canvi en Boris, el seu amant, sí que té nom.

Sense el Boris no hi ha camí, ni amor, ni història, ni pèrdua. Però és un personatge absent en la seva total presència, és una ombra. M'interessa situar els personatges en llocs incòmodes per a ells i per al lector. Al llarg de la lectura, hi ha un desafiament a la interpretació i un fracàs de les expectatives.

Quina forma pren l'opressió a la novel·la?

Sovint, la paraula *violència* s'utilitza per desactivar. Quan sento que diuen que cremar contenidors és violència penso que són maneres per desactivar processos complexissims. El final de l'opressió mai és un esdeveniment. És un procés lent que mai saps on comença i on acaba.

Aquí se situa la novel·la, en un espai *in media res*. És un tall de vida oprimida. Els mecanismes de poder i de l'opressió no són clarament detectables, i jo no volia fer una novel·la que donés respostes sinó que presentés com la vida és la vida. En el nostre dia a dia no som capaços de detectar que ens genera opressió. Volia mostrar aquests rius subterranis que són les opressions.

És una novel·la fragmentada, que defuig l'ordre cronològic. Per què? M'interessava mostrar la violència

d'una manera que no fos diàfana, transparent, realista, referencial, directa. I això anava profundament junt amb la forma. Un dia em vaig trobar escrivint unes càpsules. Després, el protagonista enviava unes cartes. I més tard hi va haver tot el procés d'ensamblatge. La gran potència de la literatura és escriure pensant que ningú no et llegirà.

La mort és omnipresent al llibre, però habita juntament amb el desig entre els dos amants. Com poden conviure aquestes dues pulsions

ons en un escenari tan inhòspit? Als espais de desesperança hi ha sempre la potència i la força d'una vida nova. M'agrada molt la frase del col·lectiu Espai en Blanc que diu que la millor lluita es fa sense esperança. En els espais de pèrdua hi ha una força bategant que no té un objectiu clar. El desig més normatiu està codificat, programat. Situar el desig a la centralitat de l'obra era una manera de dir que a la desesperança hi ha molt de desig, i un desig molt guapo, perquè no paralitza, sinó que mou. És el desig que encén, no el desig que apaga.

És un desig que està mal vist i que habita als marges.

El desig marginal pot ser profundament normatiu, violent i hegemònic. Situar-lo en un espai de no normativitat m'interessava perquè aquests personatges també són dignes de ser representats. També m'agrada que l'homosexualitat no aparegui com el gran tema de la novel·la. Em molesta que l'homosexualitat sigui el gran trauma vital, el corpus de la novel·la. Per a mi, la no normativitat és un espai més de la vida. M'interessava mostrar, a més, com els camins del desig són molt punyeteros. Quan et penses que surts de certs espais, estàs entrant en d'altres. Volia explorar com dos personatges odiats pel seu entorn poden arribar a emular unes històries salvatges, unes violències terribles. Escapar de la força del desig és molt difícil, i no ho dic en un sentit tràgic sinó pragmàtic, quotidià i real. Estic convençut que estimem a qui ens toca estimar, no a qui volem estimar.

La llengua també és una forma d'opressió a la novel·la.

Prendre la llengua a algú és desfer-lo. I no és només un procés que fa una llengua hegemònica sobre una llengua oprimida, sinó que és més quotidià i més palpable del que ens pensem. Volia situar la violència lingüística com una de les grans violències històriques i contemporànies. És la gran oblidada als estudis de gènere, culturals, postcoloniais, a les universitats. I també als espais de contrasaber, a les assemblees, al moviment anarquista. En tot allò que hauria de ser tan subversiu, s'oblida la llengua d'una forma tan bèstia que m'espanta.

¿Escriure en castellà ha sigut mai una opció?

No ha sigut mai una pregunta que m'hagi fet. La meua llengua és el català. No escric per salvar-lo sinó, humilment, per expandir-lo.

La novel·la es traduirà al castellà a la tardor. Això t'incomoda?

Que es tradueixi al castellà perquè es pugui llegir a l'Amèrica Llatina, a Madrid o a Zamora no. M'incomoda que una novel·la meua en castellà es vegui als Països Catalans, on volem viure plenament en català. En certa forma, és violent. —

“En el nostre dia a dia, no som capaços de detectar que ens genera opressió”